

Bilgi Toplumu Olma Yolunda Okul Kütüphanelerinin Durumu: Gaziantep İli Örneği

Erkan ÖZDEMİR

Ankara Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, Ankara

erkanozdemir06@gmail.com

Özet

Okul kütüphaneleri, eğitim sisteminin vazgeçilmez bir parçası olmasına rağmen sistem içerisinde hak ettiği yeri bulamamıştır. Bu durum, çocukların okuma alışkanlığı kazanmalarını olumsuz yönde etkilemektedir. Her okula bir kütüphane ve her kütüphaneye en az bir kütüphaneci sloganıyla hazırlanan bu bildirinin amacı, okul kütüphanelerindeki mevcut durumun ortaya konulması ve yapılması gereken iyileştirme çalışmalarına zemin hazırlanmasıdır. Bu çalışmada, okul kütüphanelerinin Gaziantep ilindeki mevcut durumu, özel okullar baz alınarak incelenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Okul Kütüphanesi, Bilgi Toplumu, Eğitim

1. Giriş

“Okul kütüphanesi günümüzün bilgiyi temel alan toplumunda başarılı hizmetlerin verilmesi için esas olan bilgi ve düşünceleri kapsar. Okul kütüphanesi, öğrencilerin sorumlu vatandaşlar olarak yaşamalarını sağlarken, onları yaşam boyu öğrenme becerisiyle donatır ve hayal güçlerini geliştirir” [1].

Okul kütüphanelerinin Türkiye’de eğitimin vazgeçilmez bir parçası olduğu süregelen bir ifadedir. Fakat eğitim kurumlarında okul kütüphanelerinin bulunmaması, bulunan kurumlarda ise kütüphaneye gereken değerin verilmemesi eğitim açısından önemli bir sorundur. Günümüz şartlarında duyulan gereksinimleri karşılamak ve geleceğe yön verecek bireylerin eğitimine katkıda bulunmak, okul kütüphanelerinin ve/veya kütüphanecilerin temel görevidir. Okuma alışkanlığının kazanılmasında en önemli dönem ilk ve orta öğrenimdir. Bu bağlamda yaşam boyu öğrenme olgusu, çocukluk döneminde bireylere aşılanmalıdır. Bu olgunun bireylere aşılanması, okullarda bilgi okuryazarlığı eğitimlerinin verilmesi ve mevcut kütüphanelerin kullanımının sağlanmasıyla mümkün olacaktır. Kütüphanecilerin eğitim sisteminin içerisinde yer alması ve ders programları içerisinde oluşturulacak bilgi okuryazarlığı derslerini vermesi, Türkiye’deki eğitim kalitesini yükseltecektir. Geleceğe farklı açılardan bakabilen ve bilgi okuryazarı bireyler yetişmesine olanak sağlayan bir eğitim sistemi, kütüphaneci-öğretmen ve yönetici işbirliğiyle mümkün olacaktır.

Araştırmada, Gaziantep ilindeki özel okul kütüphanelerinin durumu, yönetimi ve bu konularda karşılaşılan sorunlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma, okul kütüphanelerinde görev yapan kişilere uygulanan anket sonucu elde edilen verilerle oluşturulmuştur. Araştırmanın örneklemini, 8 ilkököl/ortaokul ve 3 lise olmak üzere 11 özel okul oluşturmaktadır.

2. Bilgi Toplumu ve Eğitim

Enformatik yüzyıl ya da bilgi çağı, bilginin üretim için temel kaynak olduğu, bilgi üretimi ve iletiminin yaygınlaştığı, bilgi üretimi ve dağıtımında çalışanların çoğunlukta olduğu, sürekli öğrenme ve bilgilenme yoluyla değişme ve gelişmenin kaçınılmaz hale geldiği yeni toplumsal ve ekonomik örgütlenme dönemini işaret etmektedir [2]. Bilgi çağını yakalamak isteyen toplumlar, eğitim sistemlerinde değişim sürecine girmek mecburiyetindedir. Bilgi çağındaki toplumlar, eğitim sistemi açısından gerekli unsurları belirlemeli ve bu doğrultuda hareket etmelidir. Garner’e göre göz önünde bulundurulması gereken unsurlar [3] [4]:

1- Eğitim yaşam boyu süren bir etkinlik olmalıdır. Hızlı gelişen teknoloji ve artan bilgi birikimi karşısında, eğitimin yaşam boyu devamı sağlanmalıdır. Bununla birlikte, eğitim süreci içerisinde sadece belirli bilgiler aktarılmalı, bireyin öğrenme kapasitesi de güçlendirilip geliştirilmelidir.

2- Eğitim, her zaman, her yerde ve yaşamın her alanında olmalıdır. Evde ve iş yerinde eğitim imkanları sağlanmalı, sınıflarda olduğu kadar internet ve televizyonda da eğitim etkili şekilde verilmelidir. Bireylerin sürekli öğrenme kapasitelerini geliştirmek için eğitim kurumları ile işletme sektörleri ve toplumun diğer kurumları işbirliği içinde çalışmalıdır.

3- Eğitim, eleştirel düşünmeye, iletişime ve problem çözme becerilerine odaklanmalıdır. Eğitim süreci, yeni sorun ve fırsatlar ortaya çıktığında, bireyleri açık ve eleştirel düşünmeye hazır hale getirmelidir.

4- Öğrenme, toplumun gelişmesinde önemli bir etken olduğu için, eğitim toplumsal gelişmeye yatırım niteliğinde olmalıdır. Bu nedenle toplumlar, sadece maddi sermayeye ve ekonomik alanlara yatırım yapmamalı, aynı zamanda eğitime gereken yatırımı yapmalıdır. Toplumsal bir yatırım özelliği taşıyan eğitim, toplumun gerçeklerinden soyutlanamaz.

5- Eğitim sistemi, öğrencilere küresel bir vatandaşlık anlayışı kazandırmalıdır. Küreselleşen dünyada, bireylerin sadece kendi tarihlerini, kültürlerini ve dillerini öğrenmeleri yeterli olmayacaktır. Global Pazar ekonomisinde başarıyla çalışmak, farklı insanların ve kültürlerin özelliklerini bilmeyi gerektirir. Kendi yaşadığı coğrafyanın dışına çıkamayan bireylerin, küreselleşen bir dünyada başarılı olmaları çok zor olacaktır.

6- Eğitim, bireyler ve örgütler arasında ortaklıklar kurma becerisini sağlamalıdır. Eğitim kurumları arasında olduğu kadar, işletme, endüstri ve kamu kuruluşları arasında da ulusal ve uluslararası düzeyde ortaklıkların kurulması sağlanmalıdır. Bu anlamda, bir eğitim örgütü sadece kendi uzmanlık alanında tek başına kalamaz, toplumun ve dünyanın değişen ihtiyaçlarına cevap vermek zorundadır.

Yeni dönemde eğitimde beceri düzeyinin yükselmesi, bireyin kendini yetiştirmesi ve bireysel yeteneklerini sonuna kadar kullanması ön plana çıkacaktır. Bireyin bilgiye odaklı bir yaşamı öğrenme, analitik düşünme, sentez yapabilme, sorunları çözme ve etkili iletişim kurma gibi becerilere sahip olması beklenmektedir. Hızla çoğalan bilgi karşısında, her şeyi bilmek yerine, hangi bilgiyi nereden ve nasıl sağlayacağını bilen, seçici davranan yani öğrenmeyi öğrenen insana gereksinim duyulacaktır [5]. Her dönemde eğitim sistemi, okul yoluyla toplumun kültür mirasının aktarılması, çocuğun toplumsallaşması, topluma birlik ve dayanışma ruhu verme, yenilikçi ve değişmeyi sağlayıcı eleman yetiştirme gibi işlevleri yerine getirmiştir. Bunu başarabilmek için eğitimin kendisini yeniliğe taşıması, okulun da bu süreçte düzenleyici ve uyulmayı bir kurum olması gerekmiştir [6]. Okul içerisinde görev alan her birim, işlevini korumalı ve verimli çalışma için çağa ayak uydurabilmelidir. Çağın gerektirdiği kütüphane hizmetlerine sahip olan okullar, eğitimde başarıya ulaşacak bireylerin yetişmesine imkân sağlayacaktır.

3. Okul Kütüphanesi

Okul kütüphanesi, “içinde bulunduğu okulun, genellikle öğrenci, veli ve personeline hizmet veren, kullanıcılarına göre derme ve hizmet geliştiren, dermeyi kütüphanecilik standartlarına ve ‘Okul Kütüphaneleri Yönetmeliği’ne göre düzenleyen ve eğitimi desteklemeyi amaçlayan kütüphanedir” [7].

Okuma alışkanlığının bireylere aşılandığı ilk dönem, ilkökul ve ortaokuldur. Bu nedenle, her okulun yeterli dermeyle donatılmış ve sürekliliği olan bütçeyle desteklenmiş bir kütüphaneye ihtiyacı vardır. Soysal, 1969 yılında okul kütüphanelerinin amaçlarını; bireye kişilik kazandırması, insani ilişkileri öğretmesi, medeni sorumluluğu kazandırması ve ekonomik etkinlik kazandırması olarak özetlemiştir [8].

Okul kütüphanelerinin günümüzdeki ilke ve amaçları H.İnci Önal tarafından şu şekilde sıralanmıştır [9]:

- Okulda programlanan çalışmaların bütünü içinde kütüphanenin belli başlı amacı, kütüphaneleri aktif bir şekilde kullanma yetenek ve alışkanlığını geliştirmede çocuk ve gençlere yardım etmektir.
- Öğrencilerin birey olarak yetişip gelişmeleri için gerekli olan ve amaca uygun materyal ile hizmet sağlamaktır.
- Öğrencilerin okuma zevkini ve tatmin duygusunu arttırarak okudukları konularda eleştiri yapma yetenek ve deneyimlerini kazanmaları için onları okumaya teşvik etmek ve rehberlik yapmaktır.
- Öğrencilerin kütüphaneyi kullanma deneyimi kazanmalarını sağlayarak ilgileri doğrultusunda gelişmelerine yardımcı olmak ve merak ettikleri konuları öğrenmelerinde rehberlik yapmaktır. Böylelikle onlara yararlı toplumsal davranışlar kazandırılmaktadır.
- Gençliğin özelliklerine ve bilgi gereksinimlerine uygun olarak, gereksinim duydukları bilgiyi seçme, analiz etme, değerlendirme ve sentezleme yöntemlerini onlara öğretmektir.
- Problem çözmeyi, karar vermeyi, yaratıcı ve eleştirel düşünmeyi, ilgi ve yetenekleri geliştirecek hizmetler düzenleyerek küçük yaşta itibaren çocuklara aşılacaktır.
- Öğretmen ve öğrencilerin, kütüphanedeki basılı materyali ve görsel-işitsel bilgi kaynaklarını inceleyerek değerlendirmelerini ve materyali kullanabilecek duruma gelmelerini sağlamaktır.
- Kültürel faaliyetlere katılma ve eğitimin sürekliliğini gerçekleştirme çalışmalarında toplumdaki diğer kütüphaneler ile işbirliğine giderek, öğrencilere çevre kütüphaneleri tanıtmak, bu kurumların eğitim ve kültürel gelişmeyi destekleyen çalışmalarına katılarak kütüphane kullanma alışkanlığı ve becerisinin mümkün olduğu kadar ilk yaşlarda edinilmesini sağlamaktır.
- Bireysel ve grup çalışmalarına yönelik elverişli, rahat ve estetik ortamlar sağlayarak çalışma isteği uyandırmaktır.
- Okulun amaçlarının yerine getirilmesine ve gerektiğinde amaçların geliştirilmesine yardımcı olmaktır.

Çocuklara yaşam boyu öğrenme becerilerinin kazanımında da etkin rol oynayan okul kütüphaneleri, önceden olduğu gibi yaşadığımız yüzyılda da devletin desteğinden mahrum kalmaktadır. Soysal’a göre [10]; “okul kütüphaneleri, ekonomik ve sosyal yapı itibariyle gelişmiş ülkelerde dahi sorunları diğer kütüphane türlerine oranla daha yoğun olan kuruluşlardır. Bu yoğunluk, okul kütüphanesinin değişen ve gelişen sosyal-egitsel koşullar sonucu XX. yüzyıl başında adeta yeniden oluşması, yani genç bir kuruluş olmasından doğar.” Bilgi toplumu olma yolunda, kütüphanelerin kalbi olarak nitelendirdiğimiz okullar için iyileştirme çalışmalarının başlaması stratejik öneme sahiptir.

4. Bulgular ve Değerlendirme

Araştırma, okul kütüphanelerinde görev yapan kişilere uygulanan anket sonucu elde edilen verilerle

oluşturulmuştur. Bu anket formunun temel amacı genel olarak, Gaziantep'te bulunan ilkököl-ortaokul ve lise düzeyindeki özel okulların sahip oldukları kütüphanelerin, enformasyon hizmetlerine yönelik mevcut durumunu ortaya koymak ve ölçmektir. Bunun için bu okulların kütüphanelerinde çalışan kütüphanecilere ve/veya kütüphaneden sorumlu kişilere aşağıda yer alan konular doğrultusunda çeşitli sorular sorularak, sunulan hizmetlerin hangi noktada olduğuna dair veriler toplanmaktadır

- Okul kütüphanelerinde çalışan personelin eğitim durumlarının ve pozisyonlarının neler olduğu;
- Üst yönetimin kütüphaneye ve kütüphaneciye bakış açısının ne ve/veya neler olduğu;
- Kütüphaneci, öğretmen ve yönetici işbirliğinin hangi aşamada olduğu;
- Okul kütüphaneleri için iyileştirme çalışmalarının hangi düzeyde olduğu;
- Kütüphane mekânının hizmetlere elverişli olup olmadığı;
- Kurumda, bilgi okuryazarlığı üzerine eğitimlerin verilip verilmediği ve iyileştirme çalışmalarının öneminin kavranarak uygulanmasının hangi seviyede olduğu;
- Kütüphanede otomasyon programının olup olmadığının belirlenmesi ve otomasyonun okul kütüphanelerinin iyileştirme sürecinde hangi noktada olduğu;
- Kütüphanelerarası işbirliği konusunda çalışmaların yapılıp yapılmadığı.

Araştırmanın örneklemini 8 ilkököl/ortaokul ve 3 lise olmak üzere 11 özel okul oluşturmaktadır. 11 okul ile görüşülmüş olup, bu okulların sadece 4 tanesinin kütüphanesi olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 1: Araştırmanın Gerçekleştirildiği Okullar

Kütüphanesi Olanlar	Kütüphanesi Olmayanlar
Özel Sanko Okulları	Özel Erdem Koleji
Güney Cahit Nakıboğlu Okulları	Doğa Koleji
Özel Sungurlu Anadolu Lisesi	TED Gaziantep Koleji
Gaziantep Koleji Vakfı Özel Okulları	Özel Gülpembe Okulları
	Özel Çağdaş Bilgi Anadolu Lisesi
	Özel Gaziantep İrmak Anadolu Sağlık Meslek Lisesi
	Özel Özaslan İlkokulu

11 özel okuldan sadece 4 tanesinde kütüphane bulunması üzücü bir durumdur. Özel okullar baz alındığında bu sonuçlara erişilmesi, devlet okullarındaki durumun daha kötü olduğunu düşündürmektedir. Bu durum, eğitim sistemimizin başarıya ulaşmasına engel olacaktır. Kütüphanesi olan 4 adet okul olmasına rağmen, ileride yapılacak

çalışmalara örnek teşkil etmesi için çalışma iptal edilmemiştir. Kütüphanesi bulunan okullara gönderilen anketlerden elde edilen veriler ışığında değerlendirmeler yapılmıştır.

Tablo 2: Kütüphanede Görev Yapan Personelin Eğitim Durumu

	N	%
Kütüphanecilik/Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü mezunu	2	50
Lisans Mezunu	-	-
Ön lisans mezunu	2	50

Tablo 3: Kütüphane Personelinin Unvanı

Unvan	N	%
Kütüphaneci	2	50
Kütüphane Görevlisi	1	25
Kütüphane Uzmanı	-	-
Kütüphane Memuru	1	25

Tablo 2'de kütüphanelerde görev yapan personelin yarısının Kütüphanecilik/Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü mezunu yani meslekten olduğu dikkat çekmektedir. Meslekten olan bu kişiler, Tablo 3'de görüldüğü gibi Kütüphaneci unvanında çalıştırılmaktadır. Meslekten olmayan personelin birisi Kütüphane Memuru, diğeri ise Kütüphane Görevlisi unvanlarında çalıştırılmaktadır. Okul kütüphanelerine personel seçimi yapan kişilere, bu alanın mezunlarının varlığı hatırlatılmalı ve bu konuda farkındalık yaratılmalıdır. Meslekten olmayan personele ise gerekli eğitimlerin verilmesi zorunludur.

Devlet kurumlarında teknik hizmetler sınıfında görev yapan kütüphaneciler ile okul kütüphanelerinde çalışan personelin aldığı ücret karşılaştırılmıştır. Okul kütüphanelerinde çalışan personelin aldığı ücretin, devlet kurumlarında çalışan personelin aldığı ücretin çok altında olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca kurumlar arasında maaş farklılıklarının olduğu da dikkat çekmektedir. Personelin %75'i maaş durumundan memnun değil ve maaşı yeterli bulmamaktadır. Bu konunun yetkili kişilerce gündeme getirilmesi ve bir iyileştirilme çalışması başlatılması gerekmektedir.

Tablo 4: Yönetim Tarafından Kütüphaneye Ayrılan Bütçe Durumu

Bütçe Ayrılıyor mu?	N	%
Evet	1	25
Hayır	2	50
Bilgim Yok	1	25

Tablo 4'deki veriler ışığında, %50 oranında kütüphaneye yönetim tarafından bir bütçe ayrılmadığı görülmektedir. Bu durum yönetimin kütüphaneye bakış açısını ortaya koymakta ve kütüphaneye gereken değerin verilmediğini göstermektedir. Kütüphanecinin isteğiyle ve eldeki imkanlar doğrultusunda, kütüphane

birimine yeterli ölçüde bir bütçe sağlanması gerekmektedir. Yıllık bütçe ayrılmayan bir kütüphanenin dermesi, güncel kaynaklardan yoksun olacaktır. Bu durum öğrencilerin kütüphaneyi kullanım oranını yakından etkileyecektir.

Kütüphane dermesinin durumu, kütüphaneden sorumlu personele sorulmuştur. Personelin %75'i kütüphanelerindeki dermenin hem öğretmen hem de öğrenciler için yetersiz olduğunu beyan etmiştir. Bu sorun, kütüphaneye ait yıllık bir bütçenin ayrılmasıyla çözülecektir.

Tablo 5: Kütüphaneye Alınacak Kaynak Seçimi

Kaynak Seçimini Yapan Kişi/Kişiler	N	%
Kütüphaneci	-	-
Üst Yönetim	-	-
Kütüphaneci-Öğretmen	2	50
Kütüphaneci-Yönetim	-	-
Diğer	2	50

Kaynak seçiminin %50 oranında kütüphaneci-öğretmen işbirliğiyle yapıldığı Tablo 5'de görülmektedir. Diğer seçeneğini işaretleyen okullardan birisinde seçimi edebiyat zümresi yaparken diğer okulda seçim öğretmen-yönetim işbirliğiyle yapılmaktadır. Kütüphaneci-öğretmen işbirliğinin yapılması okul ve kütüphane için çok doğru ve önemli bir karardır. Öğrencilerin düzeylerine uygun kaynakların seçimi ve kütüphanedeki varlığının da kontrolü açısından önemli olan bu işbirliği, kütüphane dermesini olumlu bir şekilde etkileyecektir.

Kütüphane kullanım oranı konusunda kütüphane personelinin %75'i öğrencilerin kütüphane kullanımını yeterli bulmaktadır. Bu oran, kütüphane ve öğrenci açısından önemlidir. Öğrencisiz bir kütüphanenin varlığından bahsedilemez. Öğrencilerin kütüphane kullanımını arttırmada, kütüphanecilerin en büyük yardımcısı hiç kuşkusuz öğretmenlerdir. Kütüphane kullanımı yüksek olan bir öğretmen, öğrencilerine örnek olmakta ve onları olumlu yönde etkilemektedir. Araştırmada, öğretmenlerin %75'inin haftada üç gün kütüphaneyi kullandığı görülmektedir. Kütüphaneyi eğitimin içerisine katabilen öğretmenler, hem kendi hem de öğrenci gelişimine önemli katkı sağlayacaktır.

Tablo 6: Kütüphane Mekânı ve Mekânsal Organizasyonunun Uygunluk Durumu

Uygunluk Durumu	N	%
Uygun	3	75
Uygun değil	1	25

Tablo 6'daki veriler ışığında kütüphane, personel tarafından mekân ve mekânsal organizasyon

yönünden %75 oranında uygun bulunmaktadır. Bu oran doğrultusunda, kütüphane mekânının hizmetlere elverişli olduğu sonucuna ulaşılabilir. Bu durum, kütüphane kullanım oranının artmasına katkı sağlayacaktır. Kütüphane, ulaşım açısından okul içerisinde kolay bir bölgede bulunmalıdır. Öğrenci, öğretmen ve personelin ders aralarında ve/veya boş zamanlarında kütüphaneye ulaşımı kolay olmalı ve fazla zaman almamalıdır. Kütüphaneye ulaşım zorluk çeken ve/veya ulaşımı zaman alan kişinin kütüphane kullanımı da bununla orantılı olarak azalacaktır. Ayrıca kütüphanenin sessiz bir mekân olması gerektiği unutulmamalı ve mekân seçiminde bu ölçütün de ele alınması gerekmektedir. Kütüphane iç dizaynının öğrenci düzeyine göre düzenlenmesi ve raf seçimlerinde de buna dikkat edilmesi gerekmektedir.

Tablo 7: Yönetimin Bilimsel ve Mesleki Aktivitelere Destek Oranı

Destek Oranı	N	%
Bazen	-	-
Genellikle	1	25
Her zaman	-	-
Hiçbir zaman	3	75

Tablo 7'de, personelin %75'i yönetimin bilimsel ve mesleki aktiviteler konusunda kendilerine hiçbir zaman destek sağlamadığını belirtmişlerdir. Bu kişisel gelişimin önündeki önemli sorunlardan bir tanesidir. Kendisini bu aktiviteler sayesinde geliştirecek ve kütüphanesine de bu anlamda faydalar sağlayacak personele set kuran yönetimin bilgilendirilmesi ve bu hatadan döndürülmesi alanımız için önem arz etmektedir. Yönetimin kütüphaneciye gereken değeri vermediği araştırma bulgularıyla tespit edilmiş ve kütüphanecinin bu anlamda yönetime kırgın olduğu anlaşılmıştır. Kütüphanecilerin özlük hakları konusunda bir iyileştirilme çalışmasının yapılması gerekmektedir.

Tablo 8: Kütüphane Otomasyon Program Kullanımı ve Çevrimiçi Erişimi

Otomasyon Program Kullanımı	Otomasyon	
	N	%
Kullanılıyor	4	100
Kullanılmıyor	-	-

Otomasyon Program Kullanımı	Otomasyon	
	N	%
Erişim var	-	-
Erişim yok	4	100

Tablo 8'de kütüphanelerin hepsinin otomasyon programına sahip olduğu görülmektedir. Otomasyon programının varlığı, kaynaklara erişimin daha kolay ve hızlı olmasını sağlayacaktır. Kütüphane kataloğuna erişim imkânı sağlayan bu programa, internet üzerinden de erişimin sağlanması kütüphane kaynaklarının herkes tarafından görülmesine imkân sağlayacak ve kütüphane kullanımına da önemli katkılar sağlayacaktır. Fakat Tablo 8'deki verilerde görüldüğü üzere, kütüphanelerin hiçbirinde otomasyon programlarının çevrimiçi desteği bulunmamaktadır.

Çevrimiçi desteğin bulunmama sebebinin, maddi açılardan kaynaklandığı tespit edilmiştir. Kütüphane otomasyonuna internet erişiminin sağlanması, okul yönetimi tarafından maddi açıdan uygun görülmektedir. Bu problem, okul kütüphanelerinin iyileştirilme çalışması içerisinde yer almalıdır.

Tablo 9: Kütüphanelerarası İşbirliği Çalışması

İşbirliği Durumu	N	%
İşbirliği vardır	-	-
İşbirliği yoktur	4	100

Personele, diğer kütüphanelerle (Halk kütüphaneleri, okul kütüphaneleri vs. gibi) işbirliği yapıyor musunuz? Sorusu yöneltilmiştir. Tablo 9'daki veriler, bu sorunun cevabının kütüphanelerarası işbirliği yapılmadığı yönündedir. Dermesi yetersiz olan okul kütüphanelerinin çevredeki diğer kütüphanelerle işbirliği içerisinde çalışması kendi yararlarına olacaktır. Bu işbirliği konusunda, kütüphaneci-öğretmen ve yöneticilere büyük görevler düşmektedir. Okul kütüphanelerinin iyileştirilmesi çalışmasında bu konunun ele alınarak farkındalık yaratılması gerekmektedir.

Okul kütüphanesinde çalışan personelin, öğretmen ve/veya yönetici ile işbirliği içerisinde çalışmalarının bulunup bulunmadığının anlaşılması ve iyileştirme çalışmalarının bu konuyu da kapsamı gerektiğinin vurgulanması için aşağıdaki sorular personele yönetilmiştir.

- 1- “Kütüphaneci-Öğretmen İşbirliği” çerçevesinde yapılan çalışmalar var mıdır? Varsa nelerdir belirtiniz.
- 2- “Kütüphaneci-Yönetici İşbirliği” çerçevesinde yapılan çalışmalar var mıdır? Varsa nelerdir belirtiniz.

İlk olarak birinci soruya verilen cevaplar üzerinden bir değerlendirme yapacak olursak; Anket çalışmasına katılan okullardan alınan veriler ışığında %75 oranında “Kütüphaneci-Öğretmen İşbirliği” çerçevesinde çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Bu işbirliği çalışmaları aşağıdaki gibidir:

- Öğrencilere çeşitli alışkanlık ve sorumluluklar kazandırmak için belirli aktiviteler öğretmen işbirliğiyle hazırlanmaktadır.
- Öğretmenler, öğrencilere verdikleri ödevlerin kütüphaneden yararlanılarak yapılmasını istemektedir. Bu durumda kütüphaneye gelen öğrenciye, bilgiye erişim konusunda yardım edilmekte ve bu bağlamda öğretmenlerle işbirliği içerisinde çalışılmaktadır.
- Kütüphaneye alınacak kaynaklar hususunda öğretmenlerle işbirliği yapılmaktadır.

İkinci soruya verilen cevaplar üzerinden bir değerlendirme yapacak olursak; Anket çalışmasına katılan okullardan alınan veriler ışığında %50 oranında “Kütüphaneci-Yönetici İşbirliği”

çerçevesinde çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Bu işbirliği çalışmaları aşağıdaki gibidir:

- Öğrencilerin kütüphaneden yararlanması konusunda şartların nasıl daha iyi olabileceği konusunda fikir alışverişinde bulunulması
- Öğrencilerin okuma alışkanlıklarının artırılması hususunda fikir alışverişinde bulunulması

Kütüphaneci-öğretmen ve yönetici işbirliği çalışmaları, Türk eğitim sistemi içerisindeki yerini almalı ve bu konunun da iyileştirme çalışmasında yer alması gerekmektedir.

Kurumda, bilgi okuryazarlığı üzerine eğitimlerin verilip verilmediğinin anlaşılması için kütüphane personeline şu soru yöneltilmiştir: “Kütüphaneci olarak öğretmenlere ve/veya öğrencilere enformasyon hizmetlerine yönelik olarak verdiğiniz ders, seminer, konferans vs. gibi eğitsel etkinlikler var mıdır? Varsa nelerdir?”

Bu soruya verilen cevaplar neticesinde iyileştirme çalışmalarındaki önceliğin bu alanda olması gerektiği anlaşılmıştır. Böyle bir eğitsel bir etkinlik hiçbir okulda yapılmamaktadır. Yaşam boyu öğrenme becerilerinin öğrenciye kazandırılabilmesi, ancak bu tarz eğitimlerin verilmesiyle mümkün olacaktır.

Bu çalışmadaki veriler genel olarak değerlendirildiğinde, Türk eğitim sisteminin içerisine okul kütüphanelerinin dâhil edilmesinin gerektiği ve okul kütüphanelerinde de bir iyileştirme çalışması yapılmasının zorunlu olduğu anlaşılmaktadır. Her okula bir kütüphane ve her kütüphaneye en az bir kütüphaneci zorunludur.

5. Kaynaklar

- [1] IFLA/UNESCO. *Okul kütüphaneleri bildirgesi*; çev. İnci Önal, [t.y.], [çevrimiçi]: <http://www.ifla.org/VII/s11/pubs/slm-tr.pdf>, Ocak 2014.
- [2] Öğüt, A. (2003). *Bilgi Çağında Yönetim*, Ankara: Nobel Yayıncılık
- [3] Garner, L. H. (2002). *Education for the Twenty-first Century: Leadership for Globalization*. Iowa: Second Korea-U.S. Forum.
- [4] Çalık, T ve Sezgin, F. (2005). *Küreselleşme, Bilgi Toplumu ve Eğitim*. Kastamonu: Kastamonu Eğitim Dergisi. 13, 55-56.
- [5] Numanoğlu, G. (1999). *Bilgi Toplumu-Eğitim-Yeni Kimlikler II: Bilgi Toplumu ve Eğitimde Yeni Kimlikler*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. 32 (1-2), 341-350.
- [6] Tezcan, M. (1992). *Eğitim Sosyolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık
- [7] Cevizbaş, S. (2003). Türkiye’de özel okul kütüphanelerinin sorunları: özel okul kütüphanelerine yönelik bir anket uygulaması, *Türk Kütüphaneciliği*, 17, 386-396.
- [8] Soysal, Ö. (1969). *Çağdaş eğitim ve Türkiye’de okul kütüphanesi*. Ankara: Güven Matbaası.